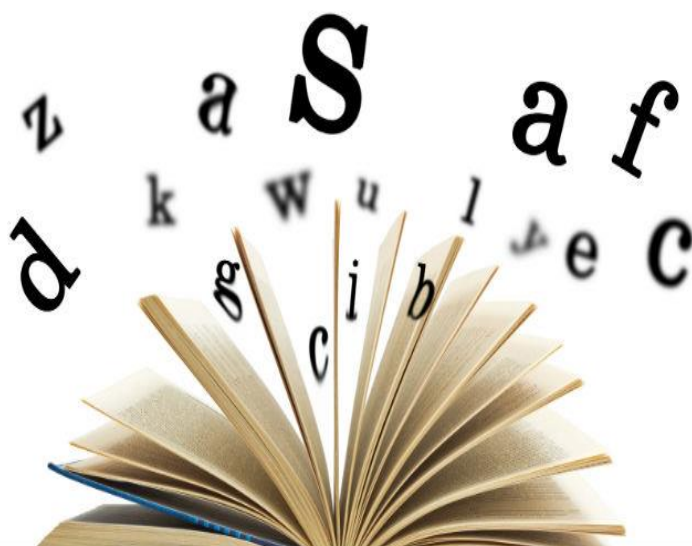

Vesterbro Ny Skoles læsefolder

En læseguide til forældre i indskolingen og
på mellemtrin

Indhold

Hvorfor denne folder?	2
Hvad er læsning?.....	3
Afkodning.....	3
Forståelse.....	3
Motivation.....	4
Daglig læsning er vigtig	4
Hvad kan jeg som forælder gøre?.....	5
Begynderlæsningen	5
Den videregående læsning.....	6
Højt læsning	7
Skrivning.....	9
Den videre skrivning.....	10
Hvad kan du gøre, hvis læsningen er en daglig "kamp"?.....	10
Forskellige læseaktiviteter:.....	11
Find den rigtige bog.	12

"En der læser, lever tusind liv, før han dør.

Den, der aldrig læser, lever kun et. "

George R.R. Martin

Hvorfor denne folder?

Hvordan bliver børn gode læsere? Denne folder er en vejledning til forældre med børn i indskolingen og på mellemtrinnet, der ønsker at hjælpe og støtte deres børn til en god læse- og skriveudvikling.

Børn begynder i skolen med store forventninger om at lære at læse. Som forælder har du sikkert også forventninger i den retning. Ligesom du har forventninger til skolen, har skolen også forventninger til dig. Barnet får lyst til at lære, når det fornemmer, at du viser interesse for dets skoledag herunder undervisningen. Skolen forventer, at du viser den interesse, der skal til for at støtte dit barns læseudvikling. Så giver du nemlig dit barn de bedste forudsætninger for at blive en god læser. Det skal du gøre både før, og mens læseindlæringen finder sted, men også når dit barn har knækket læsekoden.

Vores håb med denne folder er at synliggøre, at børns læseudvikling foregår bedst i et samarbejde mellem skole og hjem. Folderen er tænkt som et hjælpemiddel til at formidle konkret viden og redskaber, så det bliver lettere at støtte op om læsningen derhjemme.

Giv mit barn læsehunger.
Det beder jeg om med brændende
hjerte. For jeg vil så gerne, at mit barn
skal få i sin hånd nøglen til
eventyrlandet, hvor de dejligste af alle
glæder findes.

Astrid Lindgren

Hvad er læsning?

Læsning er ikke blot afkodning af bogstavernes form og lyd for herefter at sætte dem sammen til ord. Det er lige så vigtigt at forstå det læste og at være motiveret for at læse.

Formelen for læsning er: Læsning = afkodning x forståelse + motivation

Afkodning

Afkodning er den proces, der foregår, når tydingen af bogstavernes form og lyd omdannes til ord. Det handler altså om den rent tekniske del af læsningen. For at blive en god læser skal afkodningen ske automatisk, dvs. at eleven ikke behøver at stave sig igennem alle ord, men med det samme kan se, hvad der står. Man skal have set et ord rigtig mange gange, før man uden besvær kan læse det.

Forståelse

Det er vigtigt, at man som læser forstår, hvad man læser, og hele tiden spørger sig selv, om teksten giver mening.

For at forstå en tekst må man:

- Have en god "viden om sprog" dvs. et godt ordforråd.
- Have en god "viden om verden" dvs. en god baggrundsviden.
- Kunne danne gode forestillingsbilleder af det læste dvs. forbinde handlingen med noget, man kender i forvejen.
- Kunne danne inferenser (følgeslutninger) dvs. fortolke teksten.
- Have et godt genrekendskab (f.eks. fabler, eventyr, mm.)
- Have en aktiv læseindstilling dvs. kunne "tjekke" sin egen forståelse.

Motivation

Det er meget vigtigt, at barnet er glad og motiveret for at læse. Læseudvikling kræver motivation. Støtte og opmuntring er vigtig for at lære at læse. Motiverede læsere har øje for, at teksten kan være interessant og oplysende.

Daglig læsning er vigtig

Når et barn skal lære at cykle, skal det først lære at holde balancen. Derefter er det et spørgsmål om øvelse og træning. Alle finesser udvikles gennem den videre kørsel på cyklen, og vil man blive rigtig god, er der ikke andet at gøre end at cykle løs.

På samme måde er det med læsefærdigheden: Når teknikken først er indlært, er det mængden af øvelse og træning, der bestemmer, hvor god en læser, man bliver. Hvis læsningen kun foregår i skoletiden, når man ikke at læse den mængde tekst, der skal til for at blive en god læser. Derfor er det centralt for læseudviklingen, at læsningen også bliver trænet derhjemme. En begynderlæser skal læse mindst et kvarter om dagen. En øvet læser gerne mere.

Hvad kan jeg som forælder gøre?

Du kan være med til at give dit barn gode forudsætninger for læseudvikling og gode læsevaner ved at:

- Vise interesse for barnets læsning; spørge ind til hvad dit barn læser
- Vise barnet at du selv læser
- Gå på biblioteket med barnet
- Læse højt for barnet
- Skabe tid og ro for min.15 minutters læsning dagligt
- Inspirere til leg med bogstaver og ord evt. gennem spil
- Inddrage barnet i din læsning og skrivning f.eks. gennem skrivning af postkort, indkøbssedler, ønskesedler osv.
- Skabe en god og hyggelig atmosfære omkring læsningen
- Rose barnet for de fremskridt, der gøres undervejs også selvom de kan være små

Begynderlæsningen

I begynderlæsningen handler det mest om afkodning. Energien bruges på at afkode bogstavernes udseende og lyde. Ofte findes forståelsen igennem samtalen om det læste.

Tips:

- Sørg for tid og ro til læsningen
- Øv på et tidspunkt hvor barnet ikke er træt, men motiveret
- Lad barnet pege på det ord, det læser
- Mange gentagelser er vigtige

Hvis dit barn har svært ved at læse et ord, kan du:

- Give tid
- Nogle gange kan dit barn klare ordet selv, hvis det får tid
- Stille spørgsmål som hjælp

Du kan spørge:

- Se på billederne; hvad tror du, der sker?
- Hvad hedder det første bogstav i ordet?
- Kan du alle bogstaver i ordet?
- Kan du sige lydene på bogstaverne?
- Kan du stave/lydere hele ordet evt. stavelse for stavelse?
- Hvad tror du, der står - gæt

Når barnet kommer med et gæt, kan du spørge:

- Giver det mening?
- Ser det rigtigt ud?
- Lyder det rigtigt?
- Kan man sige sådan?
- Hvis barnet stadig ikke kan, så foræres ordet.

Husk altid at rose og opmuntre!

Den videregående læsning

Hvor begynderlæsningen handler mest om afkodning, drejer den videregående læsning sig mest om forståelsen. Afkodningen er nu automatiseret og der er ikke længere fokus på at lære at afkode

bogstaverne, men på at læse for at forstå og lære indholdet. Læsningen er en vigtig forudsætning for at få noget ud af stort set alle skolens fag.

Der skal arbejdes med:

- Læseformål – hvorfor skal jeg læse teksten?
- Læsemåder - hvordan skal jeg læse forskellige typer tekster?
- Læsehastighed
- Notatteknikker
- Læselyst og at undgå ”bogdroppere”

Man skal kunne læse:

- På linjerne: Hvad står der direkte i teksten?
- Mellem linjerne: Hvad menes der, uden at det står direkte i teksten?
- Bag linjerne: Hvad mener læseren om det, forfatteren skriver om? (fortolkning)

Følg stadig med i dit barns læsning og stil spørgsmål til indholdet, således at du kan følge med i om forståelsen er på plads.

Højtlæsning

Selv om barnet lærer at læse selv, er det vigtigt, at du fortsætter med at læse højt for barnet, idet højtlæsning:

- Træner barnets koncentrationsevne
- Udvider ordforrådet
- Giver barnet viden om verden
- Lærer barnet forskellige genrer at kende

- Giver mange gode fælles oplevelser
- Giver barnet lyst til selv at læse

Gode råd:

Før du læser

- Vælg forskellige slags bøger
- Lad barnet være med til at vælge
- Kig bogen igennem sammen med barnet, før du læser den op.
- Snak om, hvad den mon handler om

Mens du læser

- Hold bogen så barnet kan se billederne
- Peg evt. på ordene mens du læser og lad barnet finde kendte bogstaver og ord
- Læs tydeligt og forklar svære ord undervejs
- Snak om handlingen undervejs og spørg: "Hvad mon der nu sker?"

Når du har læst

Snak om:

- Hvilket sted i bogen kunne du bedst lide?
- Hvilket sted kunne du mindst lide?
- Var der noget, der var svært at forstå?
- Var der noget, der undrede dig?
- Fik bogen dig til at tænke på noget bestemt?

Børn, som får læst højt hver dag, bliver ofte gode læsere.

Læs derfor højt for dit barn så længe, du kan få lov!

Skrivning

At skrive er også en vigtig vej til god læseudvikling. Læsning og skrivning understøtter hinanden.

Giv barnet lyst til at skrive:

- Støt dit barn i hans/hendes skriftlige lektier – spørg ind til indholdet og formen
- Lad dit barn skrive på computer eller iPad
- Skriv selv! F.eks. mail, postkort, indkøbssedler, ønskesedler, sedler til barnet i madkassen
- Giv dit barn fri adgang til skrive- og tegneredskaber og papir

Den første skrivning – Skriv løs!

Når børn begynder at skrive, er den helt korrekte stavning ikke afgørende. I stedet bør man opfordre til, at børn staver ordene, som de lyder. Dette kaldes børnestavning og metoden viser, at barnet har fundet sammenhængen mellem bogstaver og lyd. Derfor skal det roses og ikke rettes. Bed barnet om at læse det skrevne højt og fokuser i første omgang ikke på stavfejl, men kun på indholdet. Børnestavning er et godt udgangspunkt for den videre skriveproces, idet teksten sagtens kan læses af andre. Barnet har taget et vigtigt skridt på vejen i sin skriveudvikling.

Den videre skrivning

Når teksten er skrevet, kan der, alt efter hvor barnet er i sin skriveudvikling, fokuseres på indhold og tekstens form - dvs. stavning, tegnsætning og formuleringer.

Læsning fremmer stavning

Der er en naturlig sammenhæng mellem læsning og stavning. Når barnet læser, opdager det, at ikke alle ord staves, som de lyder, og dermed styrkes stavningen. Alene det at se ord rigtig mange gange støtter både læsning og stavning.

Hvad kan du gøre, hvis læsningen er en daglig "kamp"?

Læsningen skal helst være en rar oplevelse for både barn og voksen. Kniber det med at komme i gang med at læse, er her nogle tips og gode ideer til at komme i gang:

- Sæt et æggeur på 15 minutter. Når uret ringer, stoppes læsningen medmindre barnet gerne vil læse videre. Det kan gøre det mere overskueligt for barnet. Læs evt. teksten højt for barnet først.
- Husk at læsning er mange ting det behøver ikke nødvendigvis foregå i en bog. Læsning er også undertekster på film, hjemmesider på Internettet, indkøbssedler, opskrifter osv. Det handler om at gøre læsningen til en del af hverdagen.
- Lav en hyggelig læsestund hver dag, hvor du sammen med dit barn, enten ved at læse en bog sammen eller have hver jeres bog, oplever at finde ro til kun at koncentrere sig om at læse. Snak bagefter om hvad begge jeres bøger har handlet om.

Forskellige læseaktiviteter:

- Vælg et par sætninger fra læseteksten og skriv dem på papstrimler. Klip ordene fra hinanden og dan forskellige sætninger af dem.
- Vælg et par sætninger fra læseteksten og skriv dem på papstrimler og læg dem i rækker efter antal stavelser.
- Klip så ord i stavelser og leg med dem – saml stavelserne til de oprindelige ord eller lav nye ord
- Spil memory med bogstaverne - sig bogstavets navn og lyd hver gang man vender en brik
- Spil memory med de 120 ord.

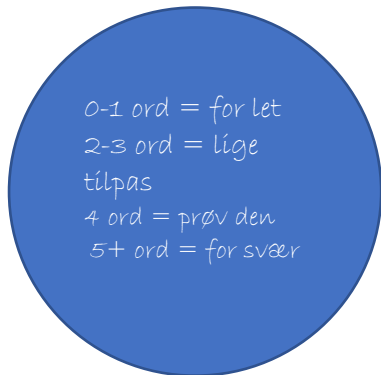

Find den rigtige bog.

Det er vigtigt, at børnene læser i bøger der ikke er for svære. En tommelfingerregel er, at hvis der er mere end fem ord, som barnet ikke kan læse eller forstå på en side, er bogen for svær. Her kan man bruge

5 finger reglen

1. Find en bog.
2. Slå op på en tilfældig side.
3. Få dit barn til at læse højt fra siden.
4. Ræk en finger op for hvert ord barnet ikke kan læse.

På nedenstående link bliver fem finger reglen forklaret.

<https://www.youtube.com/watch?v=njdI77PQg9A>